

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Theateradministratiade

Citation: Baggesen, Jens: "Theateradministratiade", i Baggesen, Jens: *Eventyr og Fortællinger*. - 1889, 1889-1903, s. 263. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-baggesen01val-shoot-workid101345/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Eventyr og Fortællinger. - 1889

Theateradministratiade.
Eller
en nye
og
Sandfærdig Chronica,

høri

omstændelig fortælles, hvad paa den løstelige Klode, den Danske Skæ-
plads kaldet, dagligen forefalder af Betydenhed for sannes Regent og
Befyrer, den administrerende Directeur, medens høert fjerde
Monarchie varer; paa Riim udsat i Sang, og

saare lystig at læse

for alle andre Klodens og Nigers
Befyrere og Monarcher, især i anarchiske

Stater
og
nye Republikker.

Begyndt, som alt andet got, for fildig
af den fildige Theater-Directeur: Herr Jens.

Theater-Kronike.

for Aaret 1799.

Januar.

Åar Aftenhundrede, minus eet,
I hvilket endnu er intet fæet,
Jeg Janus Baggesen fra Corsøer,
Profesor, og Halsprovst paa Regentens,
Bogstierding af Skueplads-Dnnipotentens,
Og administrerende Directeur
for Maanedens (forgaars inclusive,
Og Kongens Geburtsdag exclusive),
Begyndte nærværende Chronica,
Hvort jeg for min Administrering
Af den mig overdragne Regiering
Regnskab aflægger, et cetera —
Med Nytaarsonste til hver især
Af mine høifærede Herrer Colleger,
Exemplet at følge, jeg giver her,
Og fortsætte Kroniken maanedlig hver,
Om ikke med andet, saa dog med — Streger.

* * *

Min første forretning var for frue Heger,
Og frøken Birouste, samt Jomfrue Bed.

Jeg maatte dem dit og dat tilføde:
 Nye Dragt, nye Dands, og mindre Skræk
 Med mindre Børn, som mindre græde.
 For Gratier gjør jeg alt med Glæde,
 Selv smaabilte Børn; men til nok saa smaa
 Tre lange Maaneder ei forlaae,
 End sige, tre fire korte Dage;
 De spædste jast et Aar medtage.

Jeg derfor heller bestilte eet
 Hos Blankenstein, som duede iffe;
 Saa vanfabt Børn har jeg aldrig seet.

Jeg maatte til Peer og til Povel stifte
 Omfider et levende blev mig flyet,
 Af en Skrædder, der, efter sit eget Tykke,
 Det havde saa got som for Rollen flyet,
 Og roejte det som sit Mesterstykke.
 Jeg lod det paa Prøven strax probere,
 Men jandt det, som Skrædderprodukter flere,
 For tykt i Hoved, for tyndt i Kaar,
 For kort i Been, og for langt i Arme,
 Og skraalende, det sig Gud forbarne,
 Og lignende Kungsted paa et Haar —
 Det Haar var nok til at fælde Stykket,
 Hvis hele Frisur er lidt forulykket.
 Jeg maatte mig altsaa om andet see,
 Der kunde sig mere maneerligt see.
 (Man Prøven af skraalende Børn betaler,
 Som andre Choristers, med een Rixdaler.)

Der endelig bragtes mig endnu eet,
 Som neppe jeg løselig havde seet,
 For mit æsthetiske Skarpsyn dømte:
 Her har vi Subjektet, hvorm jeg drømte!

Et sandt Theaterbarn-Ideal!
 Saa vevert og venligt og vel tilmode,
 Som gjort i en Paaske-Perial,
 Og født paa en Jule-Aftens Bal,
 Det alle mig ogsaa strax tilstode.
 I Proven, som strax blev gjort derpaa
 (Den beste, jeg end paa Theatret saae),
 Det robede fleer Naturens Gaver,
 End alle de nye, Theatret haver:
 Vel sandt, kun en Spire, men alt som saa
 Meer værdt, end en Qrist med en Due paa.
 Det kvækkede, græd, og taug, og loe
 Til rette Tid; blev dets Rolle troe;
 Men muntrede skøn som Sørgestilen
 I Stykket med Spøg og uskyldig Smilen.
 Jeg roeste det og af Hjertens Grund,
 Beundrende høit dets store Pund,
 for faderen foersom at pigvere
 Til ligesaa snuvt at debutere.

Men Glutten overgik langt Papa,
 Der synes lidt svag in vi comica
 Og ligned i Stykket saa lidt en fransk,
 At Børnet endog saa ham holdt for Dansk.
 Og tilstod han ydmyg siden efter,
 At Rollen var over hans svage Kræfter.
 Da Rollen just ei er umaadelig søer,
 Var denne Sandhed mig ikke kjær;
 Men da den ei heller var synderlig moersom,
 Bevist det egentlig intet mod foersom,
 En fyr, som jeg ellers kun det har imod,
 At han til Theatret er næsten for god.

I øvrigt hvad angaaer dette Stykke,
 Da gjorde det blot Emigranter-Lykke;

Man veed, at den samme er saare tynd;
Og sig mere derom var Synd.

* * *

Jeg ikke med Taushed kan forbigaae,
At første Gang jeg Birouste saae
I liden Entree, som derpaa fulgte;
Thi hvis jeg det samme Syn fordulgte,
Saa mistede demme min Chronica
En synderlig Pryd; thi alt det andet
Er flaut, kedsommeligt, plat og vandet,
Mod følgende Heifa! Hopfafa!

Jeg stod i Parfettet, og, næst Souffleurens,
I beste Punkt, for i al sin Glænds
At stue en nyntelig Solo-Dands —
(Den Herlighed er nu Directurens:
At han i Maanedens Skuespil
Kan staae, bag Orkestret, fast hvor han vil —
I Dands han Orkestret misunder ikke,
De Stafler maa i deres Noder kikke).
Saasnart man Birouste fremstyre saae
I korteste Gratedragt, jeg mindes,
Der syntes bestandig at vestevindes,
Hver faam sig onstke, som jeg at staae;
Men selv lidt faam jeg vel torde findes,
Hvis alt jeg beskrev, hvad her jeg saae.

O! du, som af alle de tre Gange tre
Dort smagfulde Publicum meest tilbøder,
Som alle hentiver, som Povel og Peder
En lige Fortryllelse vaeldig bereder,
Naar Peder og Povel og blot kunne see —
Du værste, letteste, mindste blandt Muser,
Som lettest af alle Fornuften beruser,

Dg snarest forstfrer dig Hjerternes Kov,
 Paa Grund af Benvægsens enige Lov,
 Terpsichore! mal mig den deiligste Dige
 fra Top og til — rigtig! fra Top og til Knæer:
 Julie Birouste — dig selv, vil jeg sige,
 Dig selv, o Gudinde! paa Beenene nær!
 Men raser jeg? lader en Skønhed i Flugten
 Sig male, som een i en Stool eller Seng?
 Man tegner en Høi, og en Lund, og en Eng;
 Men Vindenes flagren, og Skyernes Bugten,
 Og Bækkenes Jil, og en Grattes Dands
 Man tegner kun maadelig her til Lands —
 Med her til Lands mener jeg ei blot Norden,
 Men hele den øvrige Deel af Jorden.
 Jeg derjor standser Begejstringens Elv
 Med Overlægs Frost; hvo mit Syn vil stue
 I hele dets Glæds, og i lyse Luc,
 Gaae hen, og see Juliette selv!

Jeg lod hende nok engang entrere,
 Da syge Dablene blev immer flere.
 Hun eene fast mod en Ballet gaaer op,
 Jeg om hendes Been vil ikke trette —
 Jeg kommer med dem ret vel sikrette;
 Men, hvad jeg ei lide kan, er dette:
 At hendes Stæl har en dobbelt Kropp —
 Een, som gjør alle de smukke Hop,
 Og een, som staaer i Coulisjen stille,
 Og aldrig sig lær fra den smukke Stille,
 Paa tredje Sted, hvor jeg ønskte den
 Alt mangen en Gang i Paris igjen.

* * *

Om Søndagformiddag holdtes noget,
 Som Syngeprøve blev nævnt, endskiøndt

Der mere blev straalet, end sunget hørt —
Paa nogle hundrede fejl mod Sproget,
Omhyggelig samlet i en Dialekt
Geburtsdagsvær, Evelina kaldt.

Med Chaarup gav jeg mig til at rage
I denne nyebagte Julekage,
Og pille den, som man piller Salat.
Vi fandt en Hoben for svage Tænder
For haardt, der hverken ligte Korender,
Kosmer, Mandeler, eller Sukat.
Ved Omrøgen fandt vi hele Klumper
Af Deigtrugkopper, og andre Stumper,
Ja Spaaner, og Kul, og Steen, skændt smaa,
Dog alt for haardt at bide paa ---
Af saadant der var et artigt Klynge,
Der sandelig ikke var til at synge.
Imidlertid var det dog nu engang
Kørt sammen efter Sachinis Klang,
Og Kongen var meldt, han skulde smage
Paa sin Geburtsdag den deilige Kage.

Vi pillede, Chaarup og jeg, som sagt
Deraf, hvad ingen vist havde smagt.
Vi piller' i Dage, vi piller' i fem,
Og blev dog ei færdig i alle dem.
Vi piller' i syv, ja, vi piller' i ni:
Men Kagen blev aldrig for Steene frie.

Jeg takker min Gud, at jeg slap den Værelse,
Paa Høihelligdagen den af frembære —
Skændt Chaarup, trods Maanedens Skid og Slud,
Og trods Skrædderindernes Skidder og Sladder,
Har intet spart for at pynte den ud —
Skændt Walterstorff selv dertil staaer fadder,

Dg putter lidt Slagsmaal og Død deri,
 for Tingen at give lidt meer Værdie —
 Dg virkelig (derpaa tør jeg vædde)
 Hvis noget det kan, vil det den redde,
 Dg Chaarups romeriske gode Smag,
 Der kan bestaae til den yderste Dag --
 Men trods det alt, og end fleer Korender,
 Trods alle de Daler, den koster vor Skat,
 Trods alle de Eys, man om den tænder,
 Det er og bliver en underlig Klut
 Af Kage, hvordan snart den ender og vender —
 Da maa jeg dog sige, trods Frankenaus Smag,
 Den Kage, jeg, forrige Fødselsdag,
 Hans Majestæt saa got som forætte,
 Var derimod en ordentlig Tærte.

* * *

Uf Syngeprøverne paa den Ting
 Jeg gjorde som oftest et lille Spring
 Paa Hoffteatret, hvor Dandsen prøves,
 Dg hvor lidt Tilsyn kan vel behøves.
 Der stod man og storned i Timer to,
 Dg rented paa to figuranters Komme —
 „Det skal betales i dyre Domme!“
 Jeg svor ved mig selv, og blev Eeden troe.
 Jeg fræfkont Exempel fraa statuerte,
 Dg skældte paa Tielmann, og Staal mullteerte.

Birouste bandsed i denne Scene
 En nydelig Solo for mig allere. —
 Her fandt jeg i min Administration
 Den høieste Herlighed, Eur kan byde:
 Som Hoffet og Folket i een Person,
 Jeg eenevældigen alt kan nyde —
 Jeg lægger mig nemlig, faa lang jeg er,

Paa Hofstapeen, som stander der;
 Og uden med nogen min Pragt at dekke,
 Jeg magelig stuer derfra det Hele.
 Jeg, der er Objektet for alle Fagter:
 Hver Haand og hvert Been er mod mig strakt ud;
 Hvert Øie saa kærligt hen til mig smagter;
 Og fort, jeg er hele Theatrets Gud —
 Man springer, og hopper, og rundt marcherer,
 Og ender, og vender, og strækker sig,
 Og fører til Toppen, og defilerer,
 Og dreier sig rundt, og det alt for mig —
 Og Spørgsmaal, om ikke paa Prøven stues,
 Hvad ingen i selve Balletten seer?
 Her mangen en Taille mindre kues;
 Her mangen Bevægelse mindre stues;
 Her Gratier i Negligee fremgaae —
 Og Spørgsmaal, om alle har Byer paa? —
 Jeg Sagen engang vil undersøge,
 Uvordigen, som sig hør og hør!
 En administrerende Directeur
 Tillader sig ei, med fligt at spøge.

* * *

Jeg springer over en Million
 Details i min Administration:
 Over Klager, og For- og Bag-Tiltaler,
 Og Rester af løbende Quartaler —
 Over mangen Theater-Misg, og Kat,
 Der njavede mig om dit og dat —
 Over Hansens Snaft, over Nielsens Sladder,
 Og Degaards evige Plidderpladder —
 Over Knudsens sorte Melanfolie —
 Over Madam Biroustes franske Drævlén —
 Over alle Statisternes dumme Kivævlén —
 Og fort: over alt, som der intet er i.

Jeg gaaer i Beskrivelsen meget forbi,
 Hvorved jeg i Handlingen selv stod stille —
 Og hvilken Postill blev ei for lille,
 Hvis alt det Krans skulde staae deri?
 Jeg haaber derfor, at Directionen
 Tilgiver mig Streg — over ingen Ting;
 Og Streg — over halve Prøvespring;
 Og Streg — over hele Pyntefonen.
 Man slutte just ei derfra til Hul
 I Virkeligadministration!
 En Streg, mine herrer! er intet Null.

* * *

Repertoiret i denne Maaned
 Af frydendal stræffelig blev forhaaned.
 Hvad det mig kosted for Bryderie —
 Tre Marsager lade mig springe forbi:
 Den første: jeg kan det ei beskrive —
 Den anden: jeg alt for besfeden er —
 Den tredje: hver Directeur især
 Ved, hvilket Himmelens Under det er,
 At efter det Helvedes Kryds og Qvær,
 Det voldte mig, jeg er endnu i Liv.

* * *

Saa kom den syttende Januar
 Med fanden løs, som den gierne pleier,
 Med nye forbandede Hursuntheier,
 Og gjorde, som flere, mig reent til Nar.
 Dens Byrde kaldt mig saa tungt paa Naffen,
 At, med Matrosen i hin Orkan,
 Jeg, iordnende, bad den Onde ta'en,
 Og sparke den ud af Almanaffen —
 Thi stedse brister hvad alt ei brast,
 Et Ministerium, eller en Mast,

Paa den usaltge Dag, hvorpaa
 Vor Verden vil sikkert engang forgaae.

For denne Gang traf den kun Souffleuren
 Men stændt slikt Slag er et fluesmæf,
 Det indjog dog en forfærdelig Skræf
 I administrerende Directeuren;
 Thi Skuespilbaaden blev derved læf.
 Dens Hul ei stoppes, som i en Skude,
 Med bare Flesf eller gamle Klude.
 En levende Prop maa puttes i,
 Hvis ei, er den hele Seilads forbi —
 Ja sliq en Prop maa, paa min Være,
 Endogsaa meer end levende være:
 Maa kunne læse baade Prent og Skrift,
 Maa kunne passe paa mindste Dist,
 Maa kunne høre, maa kunne see,
 Og stædie dog have sig for at lee.

I Prøven paa Barnlige Kierligheden
 forsøgte jeg Ohlenschlæger; men
 Ut Hullet han snart sprang op igjen,
 Og Rosing kærliq sprang ned isteden.
 Men dermed var ene Prøven klar. —

Jeg skrev til Sennichsen (hæs han var),
 Jeg skrev til den selodimiteerte Hasfing,
 En Blæfer, hvis Tab mig i Hiertet skar,
 Og som jeg i alt har meget kjær,
 Paa Borteblivnet, og Navnet nær,
 Hvor intet rimer sig paa, desværre!
 Indtagen to tredie Deel af Washing-
 ton — hvilket saa got som intet er.

U

(Skam skulde dog alle de fædre faae,
 Der deres Børn lade døbe faa,
 At intet sig rimer paa deres Navn!
 Af Daaben dog hestedes noget Gavn,
 Hvis, med formularen, den Lov blev givet:
 At hvert et foster i Kiøbenhavn,
 Som vordede Kirkens Skød indlivet,
 Dog burde have et rimeligt Navn.
 Men Theologiske faculteter
 Sig bryde kun lidt om os Docter —
 Det egentlig og er forældres Pligt
 Langt meer, end deres, at see paa stigt!
 Hvor mangen en fader har skilt derved
 Sin Søn fra al Udødelighed,
 At han ham i Daaben et Navn lod faae,
 Som selv ikke jeg kan rime paa,
 Der dog kan rime paa selve fanden
 Saa got som han selv, eller nogen anden!
 Især burde Litteraturpersoner,
 fra Sangerster af indtil Pyntekoner,
 fra den, der soufflerer fra Pindi Top
 Ned ad, som Apollo det skal giøre,
 Til den, der soufflerer fra neden af op,
 Ved Navn i det mindste noget giøre,
 Der gav os om Musers Kunst et Dink!
 Da lover jeg mig vor salig Eink,
 Der rimede got med Svink, og Hink!
 Da lover jeg mig vor gode Zink,
 Der rimer med ham og, paa tydst, med Trink!
 Und klink! mein Brüderchen! kling! kling! klink!
 Og ellers for Resten er meget klink!)

Jeg skriver staaende, lidt paa Skree —
 Hvis Parenthesen for langt er rullet
 Paa Skriopapirets den bratte Sne,

Og Stregen derved, som let kan skee,
 Er kommen en Smule for langt fra Hullet —
 Skyd Skylden for det, som for meer, min Får,
 Paa handsatte syttende Januar!
 Jeg lider desuden meest derunder;
 Dist ingen i Verden har mindre Stunder
 Til lang Parenthes, end en Directeur,
 Der, medens han skriver om en Souffleur,
 En Time før Stykket, der maa souffleres,
 Skal Kongen og folket præfenteres,
 Endnu har ingen at stole paa,
 Og een dog endelig have maa!

Der stod jeg, og tabte Mund og Næse,
 Pen, Blæk, og Papiir, og gode Ord —
 Den ei kunde Skrift — den Prænt ei læse —
 Og ingen Musik — og alle hæse —
 Og Tiden affted som Fanden foer.
 I min fortvivlelse vijt jeg troer,
 Jeg havde forloegt det, selv at blæse —
 Da endelig høertes noget hvæse,
 Og Sønnichsen mig imøde foer —
 Jeg foer ham imøde ligeledes,
 Af Glæde vidste jeg ei at stædes:
 Jeg næsten gif reent fra min forstand,
 Og vilde favne den gode Mand —
 Men Skiebnen maatte det saa just vende,
 At frøken Birouste stod næst derved,
 Og i Henrykkelsens Hæftighed
 Isteden for ham jeg favnte hende.
 Jeg derfor syttende Januar
 I min Almanak benaadet har.

* * *

I Barnlige Kiærlighed meest mig hoved
 Den første Scene, hvori blev foret.
 Den Digter, som ikke begribe kan,
 Hvoledes hint Ægteskab gif an
 Imellem den yngste blandt Huldgubinder
 Og Sønnens Gud, det forflaret finder,
 Naar her i den slumrende Frydendal
 Han seer den samme Herr Guds Rival.
 I hele min Maaned var denne Scene
 Den skønneste! Meener jeg det allene?
 Om Frydendal torde jeg ellers meene,
 Han sikker! blev stor i adskillige Fag,
 Hvis fore var noget mindre hans Sag.

* * *

Skøndt Skippere meget har udbasuunt
 Om Polenes Kuld, i hvis frosne Pøle
 Man let løber fare, sig at forføle;
 Saa troer jeg det dog paa Spitsberg luunt,
 Mod Kulden paa Kongelig Danske Theater,
 Hvor evige Trækvinds Jis-Passater
 Igtennemstryge, som Spl og Preen,
 Coulisfer, og Skærter, og Laar, og Been.
 Jeg stod saa længe med blotte Kiøle,
 Foruden Pels, og i bare Skoe,
 Paa høire eller venstre af de to
 Min cornisse Klodes folde Pøle,
 At jeg paa Halsen en Svindsøet fik,
 Med Snue, med Hoste, med Krampe og Kolik,
 Hvorved jeg svandt hen, som Sol for Duggen —
 (Jeg meener den iislandske Dug eller Skim,
 Som ellers man ogsaa kalder Kium)
 Og troede min Død mig vis i Sluggen —
 (Jeg haaber, at Directionen ei har
 Forglemt, at Glugnaaned er februar)

J Christmaaned kunde jeg ei krepere;
 Thi for at døe maa man gaae i Staae,
 Og jeg i nærværende Maaned maa,
 Perpetuo mobilis, mig movere.
 Tilfjidsi en erfaren Mand paastod,
 Min Svindsøet var intet andet, i Grundten,
 End Skuespildampen, man faaer i Munden,
 Og som man kan kalde Svinesøed. —

* * *

Tu hypppe sig mine forretninger saa,
 Ut det er ikke at tænke paa
 Dem Efterverdenen at levere,
 Ved her dem paa Riim at protocollere.

Hvert Stof, til være sig hvilken Form,
 Blir utafnemmeligt, roent udueligt,
 Og Skønhedsværket deraf unueligt,
 Saasnart Materien blir enorm.
 Man lettere trækker ud, end ind;
 Og lettere kaages en Suppe paa Pind,
 End Pind af Suppe, selv nok saa megen —
 Naturen, der dog vel er mindst forlegen
 I Plastisk Dannen, som er den egen,
 Tidt finder for meget Kied til Kind,
 Og nødes til, selv sig at forplumpe
 Saa stærkt, at Mjagtet blir til Rumpe.
 Jeg har Natur-Epopeer seet
 I Dame-Cirkler, endog ved Hoffet,
 Hvor Mund og Næse gif ud i eet,
 Og eene ved Overflod af Stoffet.
 Jeg selv har skrevet en Opera,
 Der, havde jeg taget i sammes Fabel
 En fem, sex, syvende Deele fra,
 Maafee var bleven i Form pasfabel.

For meget er værre end for lidt, og kort:
Vor Herre selv Verden ei havde gjort,
Hvis Chaos havde ham været for stort —
Jeg derfor det gjorde vil ei berøre,
Før jeg faaer noget mindre at gjøre,
Og Kroniken smukt henlægge vil,
Til jeg faaer lidt mindre Stof dertil.
